

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Diplomová práce

(bakalářská)

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

VLIV ÚROVNĚ INDIVIDUÁLNÍHO HERNÍHO VÝKONU HRÁČŮ BASKETBALU NA
VELIKOST PARTICIPACE NA TÝMOVÉM HERNÍM VÝKONU BĚHEM UTKÁNÍ TŘI
PROTI TŘEM A PĚT PROTI PĚTI

Diplomová práce

(bakalářská)

Autor: Sabina Kocourková, tělesná výchova - společenské vědy se zaměřením na vzdělání

Vedoucí práce: Mgr. Karel Hůlka, Ph.D.

Olomouc 2015

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Sabina Kocourková

Název Bakalářské práce: VLIV ÚROVNĚ INDIVIDUÁLNÍHO HERNÍHO VÝKONU HRÁČŮ BASKETBALU NA VELIKOST PARTICIPACE NA TÝMOVÉM HERNÍM VÝKONU BĚHEM UTKÁNÍ TŘI PROTI TŘEM A PĚT PROTI PĚTI

Pracoviště: Katedra sportu

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Karel Hůlka, Ph.D.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2015

Abstrakt: Cílem bakalářské práce je zjistit zda je pro maximální rozvoj herních dovedností jednotlivce vhodnější minibasketbal v klasické formě 5 proti 5 nebo modifikované podobě 3 proti 3. V první části práce se zabývám popisem basketbalu a jeho modifikovaných forem- minibasketbalu a streetballu. Dále seznamuji čtenáře s jednotlivými herními činnostmi jednotlivce. Pojednávám o vývojovém období člověka, konkrétně mladším školním věkem, neboť minibasketbalový tým, jenž byl předmětem mého pozorování, je hrán dětmi tohoto věku. Popisuji i další sporty, které jsou zjednodušeny pro děti- minifotbal, minivolejbal a miniházenou. V druhé části práce analyzuji data získaná pozorováním minibasketbalového týmu SK UP BCM Olomouc, jenž odehrál dvě utkání. Jedno v klasickém počtu 5 proti 5 a v druhém 3 proti 3. Výsledky mého pozorování jsem v širším kontextu porovnala s názory odborníků na tuto problematiku a výzkumy, jež se jí týkají. Prokázalo se, že během minibasketbalu 3 na 3 se jednotlivý hráči více podílejí na herním výkonu družstva.

Klíčová slova: minibasketbal, streetball, basketball, hráči, herní činnosti jednotlivce,

Souhlasím s půjčováním závěrečné písemné práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and Surname: Sabina Kocourková

Title of the thesis: INFLUENCE OF INDIVIDUAL PLAYING PERFORMANCE LEVEL IN BASKETBALL ON SIZE OF TEAM PLAYING PERFORMANCE PARTICIPATION DURING GAME PLAYED THREE ON THREE AND FIVE ON FIVE

Department: Department of Sport

Supervisor: Mgr. Karel Hůlka, Ph.D.

The year of presentation: 2015

Abstract: The aim of the thesis is to determine whether for maximal development of individual playing skills is more suitable minibasketball is played in classic form 5 against 5 or in modified form 3 on 3. In the first part of thesis I deal with the description of basketball and its modified forms-minibasketball and streetball. Furthermore I apprise readers with playing skills of individuals. I discuss the developmental stages of man, especially younger school age because minibasketball team, which was the subject of my observation, is played by children of this age. I describe the other sports that are simplified for children- minifootball, minivolleyball and minihandball. In the second part I analyze observational data of minibasketball team SK UP Olomouc BCM, who played two games. The first was played in classical form 5 against 5 and the second game 3 on 3. Hereafter, in a wider context, I compared my results with the opinions of experts on this issue and investigations that relate to it. It was proved that individual players are more participated into team playing performance during minibasketball game played 3 on 3.

Keywords: minibasketball, streetball, basketball, players, playing performance

I agree with the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem závěrečnou písemnou práci zpracovala samostatně s odbornou pomocí Mgr. Karla Hůlky, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a řídila se zásadami vědecké etiky.

V Olomouci dne 30. 11. 2014

.....

Velmi děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Karlu Hůlkovi, Ph.D. za jeho ochotu, vstřícnost a pohotovost v průběhu vedení bakalářské práce. Také bych chtěla poděkovat své rodině, která mě na studiích podporovala a věřila mi.

OBSAH

OBSAH	7
1 ÚVOD	9
2 PŘEHLED POZNATKŮ.....	10
2.1 Basketbal	10
2.1.1 Historie basketbalu	10
2.1.2 Charakteristika basketbalu.....	11
2.2 Herní výkon v basketbale	11
2.2.1 Sportovní výkon družstva.....	11
2.2.2 Sportovní výkon hráče	12
2.3 Vývojová období jednotlivce	18
2.3.1 Období staršího školního věku.....	19
2.4 Modifikace basketbalu	20
2.4.1 Minibasketbal	20
2.4.2 Streetball.....	24
2.5 Minifotbal.....	25
2.6 Miniházená.....	26
2.7 Minivolejbal.....	26
3 CÍLE PRÁCE.....	27
3.1 Hlavní cíl	27
3.2 Dílčí cíle	27
4 METODIKA	28
4.1 Výzkumný soubor	28
4.2 Výzkumné metody.....	28
4.3 Postup při získávání dat.....	29

5	VÝSLEDKY.....	30
6	DISKUSE	35
7	ZÁVĚR.....	37
8	SOUHRN.....	38
9	SUMMARY	39
10	REFERENČNÍ SEZNAM.....	40
	PŘÍLOHA.....	42

1 ÚVOD

Basketbal je hra, která patří mezi mé oblíbené sporty. Tomuto sportu jsem se věnovala závodně 12 let v Basketbalovém klubu BK IMOS Žabovřesky Brno. V současné době se snažím tento sport provozovat alespoň rekreačně. Práce s dětmi mě velmi baví, proto jsem zvolila téma bakalářské práce právě s dětmi.

Má bakalářská práce se zabývá minibasketbalem, tedy modifikovanou herní formou basketbalu, upravenou pro děti. Děti jako budoucí nadějní sportovci se chtějí hrou především bavit a užívat si tak volného času. Z pohledu trenéra je však klíčové co nejvíce rozvíjet herní dovednosti mladých hráčů. Tak by měl činit bez subjektivního hodnocení hráčů a nabídnout tak srovnatelnou možnost zahrát si basketbal všem dětem v týmu. Trenér musí tedy vhodným způsobem zkombinovat v minibasketbalu prvky zábavy i profesionality.

Svou práci jak jsem již zmínila, zaměřuji na skupiny hráčů SK UP BCM Olomouc. Nejprve jejich hru 5 na 5, tedy basketbal v klasickém počtu hráčů, a potom hru 3 na 3. Analýzou videozáznamů těchto herních utkání se pokusím zjistit, jak velkého kontaktu s míčem dosáhli jednotliví hráči v obou zápasech prostřednictvím jednotlivých herních činností jako je střelba, uvolnění s míčem a bez míče, přihrávky, doskakování či ztráty. Jak ovlivní různý počet hráčů v týmu míru participace jednotlivců na celkovém herním výkonu družstva?

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Basketbal

2.1.1 Historie basketbalu

Už v době před naším letopočtem se některé indiánské kmeny žijící na území dnešní Latinské Ameriky bavily hraním her, při kterých šlo o prohození míče vysoko umístěným kruhem. Tyto hry nelze sice považovat za přímého předchůdce dnešního basketbalu, ale přesto se z těchto dávných zvyků vyvinula dnes nejoblíbenější a nejrozšířenější hra na světě (Petera & Kolář, 1998).

Kolébku basketbalu jsou Spojené státy americké. Za okamžik vzniku basketbalu se všeobecně považuje rok 1891. Profesor tělocviku James Naismith tehdy řešil problém, jaký sport provozovat v zimě, když nebylo možné využívat atletické dráhy nebo hrát americký fotbal. Musel vymyslet činnost, jež bude možné provozovat v tělocvičně, tedy hru s míčem na omezeném prostoru a s omezeným počtem hráčů na hřišti. Ve svých úvahách pokračoval. Omezil pohyb hráčů a tělesný kontakt, tedy základní principy amerického fotbalu. Postupem času přišel i na způsob, jak dosáhnout bodů. Pověsil na opačné strany košíky na ovoce a basketbal byl na světě. Ze Spojených států amerických basketbal postupně expandoval do celého světa. Na rozmanitost pravidel basketbalu v různých koutech světa reagovalo osm států tím, že založili v roce 1932 v Ženevě světovou federaci- FIBA (Federation International de Basketball Amateur). Československo bylo jednou ze zakládajících zemí (Petera & Kolář, 1998).

Basketbal se od roku 1891 neustále vyvíjel a k tomu přispělo několik klíčových historických událostí, které přispěly k dnešní podobě basketbalu. Po kolapsu „východního bloku“ přistoupilo k FIBA mnoho nových států a počet členů FIBA vzrostl na více než 200 členů. Vznik Evropské unie, otevření hranic, volný pohyb osob způsobily nevídaný přesun hráčů nejen po Evropě, ale i po celém světě. Profesionální hráči se stali jednou z nejprodávanějších komodit na světě (Velenský, 1999).

Velmi důležitým momentem pro vývoj basketbalu byly také devadesátá léta dvacátého století, kdy Mezinárodní olympijský výbor povolil start profesionálů z NBA na olympijských hrách. Roku 1992 na OH v Barceloně poprvé startovali profesionálové z NBA. Tehdejší basketbalová sestava, jíž se přezdívá „Dream team“ (tým snů) porážel jednoho soupeře za druhým a Američané byli největší atrakcí OH v Barceloně (Petera & Kolář, 1998).

2.1.2 Charakteristika basketbalu

V souvislosti s výše uvedenými událostmi, jež přispěly ke globalizaci basketbalu, není snadné charakterizovat dnešní basketbal. V současné době existují tři rozdílné herní směry, a to evropský basketbal přímo podléhající FIBA, americký univerzitní basketbal NCAA, americká nejvyšší basketbalová soutěž NBA. Evropský basketbal je pověstný svou tvrdou obrannou činností a propracovanými organizačními taktikami mezi hráči. Pro NCAA je typická její otevřenost a připustnost, kladný přístup k novinkám a s tím související rychlý vývoj nových herních systémů. NBA je typická rychlost, relativní jednoduchost útočných akcí a individuální herní výkon jednotlivých hráčů (Velenský, 1999).

V hracím poli můžeme vidět individuální a skupinové akce, které jsou založené především na herní inteligenci, odvaze, hráčském umění jednotlivců a herních kombinacích či systémech družstva, vznikajících na základě sehranosti hráčů (Hůlka & Válek, 2013).

Basketbal zaujímá také velmi důležité postavení v systému tělesné výchovy. Přispívá k rozvoji obratnosti, rychlosti, vytrvalosti, síly a celkového postřehu člověka. Podporuje rozumový rozvoj a tvořivost hráčů během tréninku a při zápasu. K dosažení úspěchu je potřeba kolektivní kázeň, která umožňuje vyniknutí mezi jednotlivci. Proto je často zařazován do přípravy téměř všech sportovců a nechybí ani v osnovách tělesné výchovy škol (Mrázek & Dobrý, 1995).

2.2 Herní výkon v basketbale

Herní výkon dělíme na individuální a týmový. V basketbalovém utkání zásadně rozlišujeme výkon jednotlivce a výkon družstva jako dvě odlišné kvality (Dobrý & Velenský, 1980).

2.2.1 Sportovní výkon družstva

Sportovní výkon družstva je založený na individuálních výkonech hráčů (viz níže), kteří ovlivňují své jednání a chování skupiny jako celku. Výsledkem výkonu družstva je výsledek v utkání proti konkrétnímu soupeři. Dobrý a Velenský (1980) uvádějí, že na výkon družstva působí systém pozic a rolí hráčů v družstvu. Důležitá je mezi hráči určitá motivace, důvěra, soudružnost, určení cíle, komunikace, naslouchání a porozumění. To vše má velký vliv na úspěšnost skupiny ve sportovní činnosti (Dobrý & Velenský, 1980).

Kvalita tréninku, počet utkání a příznivá atmosféra uvnitř skupiny má pozitivní vliv na celé družstvo. Podstatnou roli hraje osobnost trenéra, který pozitivně či negativně zasahuje na rozvoj výkonnosti (Velenský et al, 1936).

Trenér rozhoduje, kdo z hráčů se bude podílet na výkonu týmu a o hráčově kariéře. Působí jako kamarád, rádce, vychovatel a diktátor, který by se měl v kritických situacích umět rozhodovat. (Dobry & Semiginovský, 1988).

Podle Dovalila et al (2009) je pro trénink dětí a mládeže nejvhodnější typ trenér-pedagog. Tento typ se zaměřuje na všestranný rozvoj svých svěřenců a především musí být trpělivý a respektovat vývojové zvláštnosti.

Můžeme tedy říct, že týmový herní výkon je založen na individuálních herních výkonech, protože jednotlivci ovlivňují hru družstva a družstvo působí na jednotlivce. Cílem je uspokojení jak z týmového tak z individuálního výkonu (Dobry & Semiginovský, 1988).

2.2.2 *Sportovní výkon hráče*

Sportovní výkon hráče neboli individuální činnost chápeme jako souhrn osvojených herních činností jednotlivce integrovaných do herního výkonu celého družstva. Hráč získává předpoklady, aby herní činnost vykonal rychlým a vhodným způsobem. Při různých negativních vlivech jako stres často závisí na úrovni kondičních a koordinačních schopností a jejich propojení (Velenský et al, 1987).

Velenský (2008) uvádí, že každá z herních činností slouží k naplnění určitého záměru a cíle. Vždy je nutné u každého hráče rozlišovat technickou stránku (samotný způsob provedení) a taktickou stránku tvořenou psychickými procesy, kdy je nutné zapojit myšlení, vnímání a rozhodování k pochopení herní situace a zvolení správné činnosti.

Útočné činnosti

„Útočným systémem hry družstva rozumíme organizaci individuálních a skupinových herních činností zaměřených na dosažení konečného cíle v utkání- vítězství nebo na splnění úkolů útoku v jednotlivých úsecích hry“ (Velenský, 1976, 155).

Mezi útočné činnosti patří uvolňování hráče s míčem uvolňování hráče bez míče, přihrávání, střelba, doskakování a clonění (Velenský, 1976).

K těmto útočným činnostem přiřazuje Rose (2013), úspěšný trenér v americké univerzitní lize, ještě další. Jedná se o dribling, specifické činnosti pivota (pivoting), a útočné doskakování.

Dribling je základní činnost v basketbalu, jíž se snažíme udržet míč v držení tím, že jej odbíjíme o zem. Před zahájení driblingu musí míč opustit ruku před zvednutím pivotové nohy (viz pivoting) ze země (Showalter, 2012).

Cílem driblingu hráče je vytvořit si výhodné postavení, aby mohl přihrát nebo vystřelit na koš. Od hráče se vyžaduje vysoká úroveň koordinačních schopností v herní činnosti. Při driblingu bychom měli mít hlavu nahoře, abychom mohli sledovat ostatní hráče. Driblujeme těsně při těle s roztaženými prsty a udržujeme stabilní postoj (Gustav & Rehák, 2007).

Hráči, kteří chtějí zvládnout dribling na vrcholové úrovni, by měli dodržovat několik základních konceptů, o nichž jsem se již zmínila v předchozím odstavci. Driblujeme konečky prstů, ne celou dlaní. Hráč má potom nad míčem mnohem větší kontrolu. Při driblování držíme hlavu nahoře. Hráč by měl vidět hřiště. Kdo to nedokáže, zmešká dobré příležitosti k uvolnění s míčem, k přihrávce či ke střelbě. Na druhou stranu je náchylnější k tomu, že se “chytí do pastí”. Obránci si této neschopnosti všimnou a napadají driblujícího hráče. Důležité je držet míč nízko, pod úrovní loktu driblujícího hráče. Pro obránce je potom obtížnější zmocnit se míče. Dalším důležitým faktorem pro zvládnutí driblinku je používání obou rukou. Driblující hráč, jež používá obě ruce na stejně vysoké úrovni je mnohem větší útočnou hrozbou. Obránce si nemůže být předem jist, z které strany se uvolní (Hatchell, 2006).

Uvolňování hráče s míčem v pohybu je činností, jejímž cílem je získat výhodné postavení pro další činnost s míčem. Důležité po technické stránce je zahájení úniku s míčem z místa nebo s míčem v pohybu. Poté následuje driblink pravou nebo levou rukou. Zakončení driblinku zastavením nebo některým druhem střelby. Útočník by neměl zpomalovat pohyb při vedení míče a v okamžiku přiblížení soupeře. Směřovat svůj směr ke koši a výměnu driblující ruky povést až po zastoupení obráncem (Janík et al., 2005).

Cílem **uvolňování hráče bez míče** je získat postavení výhodné pro chycení míče přihrávaného spoluhráčem. Součástí je upoutat soupeřovu pozornost a tím uvolnit prostor pro činnost spoluhráčů. Cílem útočníků je dosáhnout kontaktu s obráncem, v případě, že nelze pokračovat v pohybu, změnit směr a rychlost. Při uvolňování je nezbytné soustředit se na chycení míče, poté míč chytit oběma rukama, zaujmout střelecký postoj a nasadit na střelbu. Při clonění sledovat pohyb obránce a využít clonu k uvolnění (Janík et al., 2005).

Přihrávání je určitá herní činnost jednotlivce, který se snaží hodit, podat, kutálet nebo odbít míč svému spoluhráči. Mezi základní techniky přihrávání patří: Míč se drží obouruč vrchem, obouruč spodem, aby prsty byly roztaženy na míči po stranách a palce směřovaly vzhůru dovnitř nebo vzhůru zevnitř. Vypouštění míče provází protažení paží, sklopení zápěstí a protažení prstů. Postoj při přihrávce je charakterizován, jako mírný podřep rozkročný nohy jsou na stejné úrovni nebo podřep rozkročný a to levou nebo pravou nohou vpřed. Přihrávka může být spojena s výkrokem a to vpřed zevnitř či vpřed dovnitř. Ramena, boky a kolena necháváme uvolněná (Dobry, 1986).

Přihrávání je jednou ze základních a klíčových útočných dovedností hráče, především rozehrávače. Dobré přihrávky vedou k asistencím, špatné ke ztrátám. Proto Rose uvádí, že poměr asistencí a ztrát (turnover differential) je statistika, na kterou se mnoho odborníků v NBA podívá jako první, pokud chce zjistit úspěšnost týmu. Za nejzákladnější a nejbezpečnější přihrávky považuje Rose přihrávku oběma rukama od hrudníku, oběma rukama nad hlavou a přihrávku o zem. Každá z těchto nejpoužívanějších přihrávek je využitelná v rozdílných herních situacích. Přihrávky jednou rukou jsou značně nebezpečné, je obtížnější je zvládnout a mohou vést ke ztrátám. Příčinou je neschopnost nahrávajícího přihrávku zastavit, pokud zjistí, že již není vhodná (Rose, 2013).

Střelba je činnost jednotlivce, který se snaží vhodit nebo odbít míč do koše. Pohyb z hlediska koordinace vyžaduje dokonalé provedení a využití všech momentů, které mohou kladně ovlivnit úspěšnost střelby hráčů. Střelba rozhoduje o vítězství, tudíž hraje kritickou roli z hlediska úspěchu. Při střelbě využíváme slabší i silnější ruku. Slabší ruku by měl hráč využívat jen tehdy, když to herní situace bezpodmínečně vyžaduje. Z hlediska techniky pro úspěšnou střelbu je důležitý rovnovážný postoj, zamíření a zakončení pohybu paží a rukou při střelbě (Velenský, 1976).

Pokud má hráč v úmyslu vystřelit, musí ustálit svůj pohyb a získat stabilitu. Chodidla by před odrazem měla být v přibližně stejné šířce od sebe jako ramena. Hráč by měl stát čelem ke koši s loktem střelecké ruky těsně u těla. Nestřelecká ruka chrání míč a pomáhá hráči jej dostat před hlavu. Hráč by se měl vyvarovat nadměrného pohybu rukou, který by měl za následek dotyk s hlavou. Tato situace by jej mohla při střelbě rozladit. Při střelbě hráč postupně uvolní držení míče nestřeleckou rukou a nechá veškerou práci na té střelecké (Rose, 2013).

Při střelbě hráč pohybuje současně rukou, zápěstím, dlaní i prsty v jednom koordinovaném pohybu směřujícím k vypuštění míče. Vypuštění míče musí proběhnout pod určitým úhlem. Není vhodné střílet na koš příliš ploše. Po vypuštění míče by ruka zápěstí, dlaň a prsty střelce měly být propnuté. (Rose, 2013) tuto finální polohu ruky střelce přirovnává ke sbírání ovoce rukou z koše pověšeného nad hlavou.

Nejčastějšími chyby jsou sklonění ruky v zápěstí a protažení celé paže za míčem. Může chybět klidné, soustředěné zamíření a hráč provádí nadbytečné pohyby. Hráč drží míč v dlaních místo v prstech a při vrchní střelbě nejsou lokty pod míčem (Velenský, 1976).

Doskakování v útoku je herní činnost jednotlivce, který se snaží získat kontrolu nad míčem po neúspěšné střelbě jeho týmu. Tuto kontrolu hráč může získat buď oběma rukama, nebo jednou rukou. Míč hráč může chytit nebo se pouze dotknout konečky prstů. Při

udržování rovnováhy míče na prsech může pomáhat palec. Po celou dobu činnosti hráče je nezbytná zraková kontrola (Velenský, 1976).

I když výška hráče a jeho dovednosti výskoku mohou být při útočném doskakování značnou výhodou, klíčem k úspěšnému doskakování je odhodlání a technika. Prvotní klíčovou činností je snaha získat po střelbě co nejvýhodnější postavení pro doskok. Pokud jsme ho získali, nastává samotný doskok, pro nějž je nejdůležitější správně zvolený okamžik výskoku. Útočné doskakování je pro tým velmi důležité, poskytuje mu možnost znovu zahájit útok (Krause, 1991).

Nejčastějšími chybami hráče při doskakování jsou takové, že hráč stojí a nesnaží se zaujmout vhodné postavení. Pohybuje se, ale nebojuje se soupeřem o lepší postavení. Mezi poslední chyby můžeme řadit to, že hráč do míče pouze plácne, ale nesnaží se získat kontrolu nad míčem (Velenský, 1976).

„**Clonění** je útočná činnost jednotlivce, jejímž cílem je zaujmout vhodné postavení a zdržet tak pravidly dovoleným způsobem soupeře v obranné činnosti, narušit popř. znemožnit splnění jeho obranného úkolu,“ (Velenský, 1976, 137).

Hráč, který cloní a neprojevuje snahu hrát míčem má větší odpovědnost za osobní dotyk, jestliže zaujme postavení blízko soupeře tak, že do něho strká nebo na něho lehá. Povinnosti každého hráče je vyhnout se všemožným způsobem dotyku. Techniku clonění tvoří jednoduchý pohyb bez míče nebo driblink, který je obvykle na kratší vzdálenost. Hráč může clonit buď v pohybu, nebo na místě. Mezi významné faktory, které provedení a použití ovlivňují je prostor, odkud hráč vybíhá, aby zaujal clonící postavení (Oliver, 2004).

Clony dělíme dle několika kritérií. Za prvé je možno je dělit na clony pro hráče s míčem a pro hráče bez míče (Krause, 1991). Na zadní, boční a přední. Při zadní cloně cloní hráč za zády soupeře. Hráč může zaujmout postoj buď čelem k soupeři, nebo zády k soupeři. Při boční cloně je clonící hráč na stejné úrovni se soupeřem vzhledem ke koši. Při přední cloně zaujímá hráč postavení mezi spoluhráčem a soupeřem. Mezi nejčastější chyby patří, když hráč brání soupeři nedovoleným způsobem v pohybu (kolenem, bokem, pažemi). Dále hráč nesleduje postavení a postoj soupeřovy nohy a proto se nesprávně staví. Hráč cloní stále jedním způsobem (Velenský, 1976).

Clonění je základní individuální herní činnost. Důležitou součástí této činnosti však není jen hra clonícího hráče, jak popisují výše, ale i schopnost cloněného hráče clonu použít a využít nejvhodnějším možným způsobem pro danou situaci (Krause, 1991).

Pivotingem rozumíme hru pivota většinou zády k obránci s cílem vystřelit z co nejkratší vzdálenosti od koše. Pivotman zaujme postavení zády k obránci, naváže s ním

tělesný kontakt. V této pozici dostává míč. Pivotman se následně snaží dostat s míčem co nejdříve ke koši a vystřelit na koš. Specifickou činností, kterou v této situaci pivot využívá, je otáčení těla okolo svého chodidla položeného na zemi, pivotovou nohou (Gandolfi, 2009).

Obranné činnosti

Základním prvkem pro obrannou činnost je udržení správného postavení, rozvoj pohybových schopností, volní úsilí a motivace hráčů při obranné činnosti. K obranným činnostem patří: krytí hráče bez míče, krytí hráče s míčem na místě a v pohybu, krytí hráče při střelbě a stahování míčů v obraně, činnost jednoho obránce proti přesile útočníků. (Janík et al., 2003)

Ke zvládnutí obranných činností a jejich správnému použití ve hře, jak jsem již zmínila, je klíčová řada faktorů. Patří k nim rozvoj pohybových, morálních vlastností, schopnost soustředit se a předvídat situace. Důležitá je domluva mezi obránci a znalost pravidel (Velenský, 1976).

Hráč plní úkoly obranných činností tím, že získává míč, vypichuje míč a dostává hráče do časového tlaku, neustále soupeře ohrožuje a nedopřeje mu chvíli klidu. Dále můžeme jmenovat situaci, kdy obránce brání přístupu soupeře ke koši nebo těžší se soupeřových nesnází a komplikuje mu situaci (Dobry, 1986).

Krytí hráče bez míče patří mezi jednu z nejdůležitějších avšak často při nácviku podceňovaných obranných činností. Útočníkům bychom neměli snadno dovolovat, aby se uvolňovali pro míč a to jak na krátké tak dlouhé vzdálenosti. Obránci se často pohybují podle míče a tím ztrácí soupeře a celkový přehled. Dostat se pak mohou do obtížných situací tím, že jim v pohybu brání další hráči a oni pak přichází o dobré postavení vzhledem ke svému soupeři (Velenský, 1976).

Jednou z nejnebezpečnějších útočných činností hráče bez míče, na kterou je třeba reagovat v obraně je, kdy „Útočník vyráží od postranní čáry do středu hřiště, aby se uvolnil pro míč. Je nebezpečný hlavně tím, že by mohl po chycení míče náhle změnit směr svého pohybu ke koši nebo vystřelit po chycení míče“ (Dobry & Velenský, 1980, 65).

Obránce při krytí soupeře se může dopouštět poměrně častých chyb. Obránce se může pohybovat příliš pomalu, a to zejména při uvolňování útočníka, nebo když útočník předbíhá svého obránce. Obránce nepředvídá situaci a při pohybu s útočníkem je zadržen dalšími hráči. Obránce odstupuje od svého soupeře a v okamžiku, kdy soupeř chytá míč, se k němu nemůže dostat (Dobry & Velenský, 1980).

Cílem **Krytí hráče s míčem na místě** je vyvíjet na útočníka, který má míč, neustálý tlak, nutit ho ke změnám driblinku, zablokováním směru, kterým se chce uvolnit. Nedopřát útočnickovi klid k přihrávce nebo ke střelbě. Nutíme ho driblovat slabší rukou a vytlačujeme ho ze středního do krajního pásma (Dobry, 1986).

Přiblížení k soupeři musí být velice rychlé a včasné. Obránce by se měl pohybovat tak, aby mohl změnit pohyb vpřed ke koši a to na jakoukoli stranu. Pohyb obránce je plynulý, váha těla je na zadní polovině chodidel a na kratší vzdálenost se obránce pohybuje cvalem nikoli během. Mezi nejčastější chyby řadíme, když se obránce přibližuje k soupeři, který chytá míč velice pomalu a tím má dost času ke střelbě. Nesprávné postavení umožní soupeři dostat se rychle pod koš. Obránce se může přibližovat příliš ukvapeně a útočník ho následně obchází (Velenský, 1976).

„**Krytí hráče s míčem v pohybu je činnost**, při níž obránce brání útočnickovi unikajícímu s míčem v úniku na nebezpečné místo, ve střelbě v pohybu nebo po zastavení a v přihrávce na nebezpečné místo“ (Velenský, 1970, 75).

Obránce se také snaží vypíchnout, zastavit jeho pohyb či získat míč od svého soupeře. Jeho pohyb je většinou cvalem stranou, nohy mu kloužou po zemi a postoj je velmi nízký. Obránce by se měl vyvarovat pomalému přibližování k driblujícímu soupeři. Dát si pozor na křížení nohou, chybnému postavení při pohybu se soupeřem. Pozor také na situace, kdy se obránci, jež je v pohybu se soupeřem, stavějí do cesty další hráči a obránce pak nepředvídá další vývoj situace a ztrácí přehled (Velenský, 1976).

Krytí hráče po střelbě a stahování míčů v obraně je obrannou činností jednotlivce, kterou můžeme zaznamenat v situaci, kdy míč se odráží od desky nebo obroučky koše po soupeřově nepřesné střelbě ze hry nebo po nepřesném trestném hodu. Cílem obránce je krytí soupeře tak, aby se nedostal k míči a snažit se chytit odražený míč. Každý hráč by měl tuto činnost dobře ovládat (Dobry & Velenský, 1970).

Získání míče neboli boj o míč pod košem patří k nejdůležitějším fázím hry. Pro soupeřovo družstvo to může znamenat zisk dalších bodů. Rozlišujeme 5 složek, které na sebe navazují a to 1) zaujetí správného postavení, při střelbě soupeře, 2) správný postoj v získaném postavení, 3) pohyb za odraženým míčem, 4) vlastní stažení míče a 5) rozehrání míče od koše. Obránci často dělají chybu v tom, že sledují pouze míč a zapomínají na svého soupeře. Nechávací se útočníkem zatlačit příliš daleko pod koš. Zaujmou špatný, málo pevný a široký postoj při blokování soupeře nebo se hráč snaží přihrát na dlouhou vzdálenost místo, aby přihrál nejbližšímu spoluhráči (Velenský, 1976).

Obranná činnost jednotlivce proti dvěma útočníkům je činnost, kde obránce se snaží při návratu na obrannou polovinu zabránit soupeřům ve střelbě nebo jim vypíchnout míč. Každý hráč se do této situace může dostat, zejména rozehrávači by tuto činnost měli ovládat dobře, protože při útočných kombinacích udržují obrannou rovnováhu a na zadní polovinu se vrací často jako první. Tato situace je nejvíce obvyklá při rychlých protiútocích soupeře (Dobry & Velenský, 1970).

Hlavním cílem obránce 1 proti 2 je zdržet útočníka a to co nejdéle od střelby na koš. Obránce tedy kryje určitý prostor, kde se zaměřuje především na soupeře s míčem a snaží se mu zabránit ve střelbě. Zároveň musí sledovat další útočníky. Obránce volí postavení podle míče a podle útočníků bez míče. Musí být schopen celou situaci řešit s rozmyslem (Velenský, 1976).

2.3 Vývojová období jednotlivce

Má práce se zabývá v širším slova smyslu minibasketbalem, což je modifikace basketbalu. Minibasketbal je modifikován z důvodu odlišného věku hráčů oproti basketballu. Považuji proto za nutné zde pojednat o vývojových obdobích člověka, konkrétně potom o období staršího školního věku a o jejich vlivu na hraní minibasketbalu.

Vývojové období jednotlivce patří mezi složité a mnohotvárné procesy, při nichž se člověk mění v mnoha aspektech. Vývoj přináší spousty přínosů a změn jako jsou jednak faktory biologické (dozrávání mozku, dozrávání tělesných a duševních funkcí) a jednak faktory společenské, které souvisí se vstupem do školy (Kuric, 1964).

Existuje několik schémat vývojové periodizace. Podle Heluse (2004) je model vývojového období následující:

- Prenatální období (9 měsíců) Je to období od početí a končí narozením.
- Novorozenecké období (1 měsíc od narození)
- Kojenecké období (1. rok života)
- Batolecí období (od 2 do 3 let)
- Předškolní období (mezi 3 a 6 lety)
- Školní věk: a) raný školní věk: 6 – 7 let do 8 – 9 let b) střední školní věk: 8 – 9 let do 11 – 12 let c) starší školní věk: do 15 let
- Období dospívání (adolescence) – 10 až 20 let
- Dospělost: a) období mladé dospělosti: 20 až 40 let b) období střední dospělosti – 40 až 50 let c) období starší dospělosti – 50 – 60 let
- Stáří: a) období raného stáří: 60 – 75 let b) období pravého stáří: 75 a více let

Mezi nejkritičtější změny řadíme přechod na vyšší vývojovou etapu. Protože každý vývojový stupeň je jiný, záleží na výchovném přístupu rodičů a vždy se od jedince něco očekává. Můžeme říct, že v každých etapách dochází ke změnám a k rozvíjení se různých činností dítěte (Bartoňová, 2005).

2.3.1 Období staršího školního věku

Výzkumným souborem mé práce jsou děti ve věku 12- 13 let, tedy jedinci v období staršího školního věku. Toto období se také nazývá pubescence, odvozeno od latinského slova „pubes“, znamenající chmýří, vousy nebo pohlavní orgány. Je to období, kdy se začíná projevovat dospělost a s tím související sexuální zrání, tedy nutkání sexuálně žít a plodit. Chlapcům rostou vousy, hrubne jim hlas a jsou schopni erekce. Dívkám roste poprsí a dostávají první menstruace. Celkově se mění celá tělesná stavba a to váha, výška a fungování orgánů (Helus, 2009). Celková změna tělesné stavby jednotlivce může ovlivňovat i pojetí minibasketbalu oproti basketbalu například ve výšce koše či velikosti míče (K tomu blíže v jiné části práce).

Dochází k odlišnostem a to mezi dítětem, jeho vrstevníky a dospělými. Snaží si uplatnit svoji vlastní osobnost. Proto můžeme označit tuto fázi jako druhé období vzdoru (Kuric, 1964).

Dalším důležitým mezníkem je motorika. Motorika se označuje celkovou pohybovou schopností organismu a představuje důležitou roli ve vývoji dítěte. Patří mezi první prostředky, díky nimž poznáváme okolní svět. Rozlišujeme hrubou a jemnou motoriku. Hrubá motorika se uskutečňuje pomocí velkých svalových skupin jako je chůze, běh a lezení. Jemná motorika zajišťuje drobné svaly, jako jsou pohyby rukou, prstů a artikulačních orgánů (Zelinková, 2011).

Jedinci v tomto období dospívají a snaží se hledat nový smysl v poznání sám sebe neboli sebepoznání. Zaměřují se především sami na své pocity, prožívání a na hodnocení vlastního vzhledu. Důležité je pro ně jejich zevnějšek, atraktivita ve společnosti a často se srovnávají se svými idoly (Bartoňová, 2005).

Ve starším školním věku dochází ke zrychlenému a nerovnoměrnému růstu a vývoji v tělesné oblasti. Je to zapříčiněné větší unavitelností, sníženou odolností a menší tělesnou výkonností. Pohybová koordinace se zhoršuje, tím pádem jsou pohyby nemotorné a mohou zapříčinit pocit méněcennosti (Zelinková, 2011).

Pro tohle období jsou typické problémové vztahy v rodině, které pubescent sám vyvolává. Nechce, aby s ním rodiče zacházeli jako s dítětem a tím rodiče ztrácejí prioritní postavení. Proto záleží na rodičovské výchově (Bartoňová, 2005).

Jestli svému dítěti rodiče nabídnou porozumění, vyslechnutí a poskytnou mu svoji pomoc, obnoví se tím význam rodinného zázemí, jež v tomto období svou váhu z pohledu dítěte ztrácí (Helus, 2004).

2.4 Modifikace basketbalu

2.4.1 Minibasketbal

Je hra pro děti ve věku 8-12 let s upravenými basketbalovými pravidly. Za zakladatele považujeme J. Archera. Mezinárodní minibasketbalová organizace C. I. M. (Comité International de Minibasketbal) byla založena v roce 1968. První mistrovství světa se hrálo v letech 1967-1968. Rozdíly mezi basketbalem a minibasketbalem jsou stanoveny pravidly. Mezi ně patří například výška koše 260 cm nad zemí, menší a lehčí míč, délka utkání 6-8 minut a to v každém ze čtyř hracích období. Počet hráčů je 15 a neplatí body za trojkou. Cílem je zjednodušení hry pro začínající basketbalisty (Nikodým et al, 2006).

Důležité je, aby děti mladšího a staršího školního věku měly ze svého výkonu příjemný prožitek. Proto jsou v minibasketbalu stanoveny mírnější přestupky. Tedy nejsou povoleny zónové obrany, osobní obrany s odstupováním a nesportovní chování jak rodičů, tak trenérů. Utkání je klidnější a navazuje na plynulejší průběh hry (Velenský & Kaprálek, 2012).

Utkání v minibasketbalu nemají organizaci a to v systémech soutěží. Na druhou stranu jsou soutěže všemožně podporovány. Významem je, že výsledky se nikde neevidují a neurčují se pořadí družstev. Z USA k nám přišel námět, že by děti měly hrát především ve zjednodušených podmínkách a s menším počtem hráčů. Tudíž tří proti třem na polovině hrací plochy a na jeden koš (Velenský & Kaprálek, 2012).

Při sledování zápasů si všimneme hráčů, kteří se s basketbalem někdy setkali a mají nějakou zkušenost. Druhým typem jsou tzv., zmatení pobíhači.“ Tito hráči pouze pobíhají za míčem a neví jak se zapojit do hry. Poslední typ jsou postávači, kteří neprojevují žádnou snahu a věnují se jiné činnosti (Velenský & Kaprálek, 2012).

Dětem se snažíme co nejvíce usnadnit učení pravidel, nechceme, aby se učily podle oficiálního dokumentu FIBA/ČBF. Naopak se snažíme nácvik herních činností spojit s instrukcí, vysvětlením a názornou ukázkou. Samozřejmě i s poskytováním zpětných vazeb. Do tréninkové činnosti zařazujeme vychovávání dětí ke správnému chování na sportovišti, učit je fair play a loajálnímu chování. Aby mohly začít hrát, potřebují získat povědomí

o některých pravidlech. Praxe jim umožní získat potřebné zkušenosti pro zlepšení jejich výkonů (Velenský & Kaprálek, 2012).

Děti udělají několik chyb během utkání. Jako nepřesné přihrávky, plácání do míče oběma rukama při driblingu a mnoho dalších. Proto je herní děj v utkání zdlouhavý a neustále přerušovaný. Děti bychom měly především motivovat a nepřinášet jim stres a frustraci, ale radost. Správně je, aby se děti v utkání učily a získávaly zkušenosti. Nechme tedy děti hrát, ale také jim ukazujme, kde se můžou rozvíjet a co naopak by neměly dělat (Velenský & Kaprálek, 2012).

Všeobecné basketbalové přípravy

Podle Hůlky a Válka (2013) pohybová příprava nebude fungovat, pokud nezajistíme pro děti bezpečnost. Respektujeme jejich věkové, psychické a fyzické zvláštnosti. Dětem zásadně nerozkazujeme a nic jim nevyčítáme, pouze je můžeme přesvědčovat. Musíme přesvědčit děti a rodiče proč hrát a financovat právě tento sport a jaké možnosti jim to dává. Ve volbě sportu hraje několik zásadních možností. Jako je sportovní historie rodičů, dostupnost, příležitost v daném sportu, temperamentové a povahové založení dítěte.

Mezi základní cíle patří zábava, radost, bavit se a zažívat potěšení. Děti přijímají pozice v kolektivu a mají pocit vlastní úspěšnosti. Navodit pozitivní atmosféru na tréninku napomáhá k rozvoji učení. Soutěžení ve sportu je hlavní princip a není na něm nic špatného, pokud není využíváno dospělými a to k dosažení svých vlastních cílů. Zabýváme se vedle basketbalu i jinými sporty, kde se děti mohou rozvíjet pro další období. Pravidelná pohybová aktivita je postupně součástí životního stylu a na děti a mládež působí fixování správných pohybových návyků (Hůlka & Válek, 2013).

Hráči ve věku 13 – 14 let, jež jsou výzkumným souborem mé práce, mají největší možnosti k rozvoji svých dovedností. Trenéři by měli proto přizpůsobit tréninkové plány tak, aby co nejvíce přispěli k rozvoji dovedností dětí. V tréninku by měli zohlednit zejména tyto skutečnosti:

každý jednotlivý dril (každé jednotlivé cvičení) by měl mít více než jeden účel

- do každého drilu zapojme co nejvíce základních dovedností
- tlak na hráče, aby si uvědomili důležitost správného provedení každé jednotlivé herní činnosti v herních situacích
- provádět trénink ve formě soutěže, ať už na čas nebo proti spoluhráčovi

(Showalter, 2012).

Srovnání odlišností minibasketbalu v ČR a v zahraničí

Při srovnávání odlišností minibasketbalu v ČR a v zahraničí jsem vycházela z bakalářské práce Čapkové (2015), která srovnávala následující faktory: počet hráčů, hrací plochu, hrací dobu, výšku koše, velikost míče, kvalifikaci rozhodčích, systém soutěží a používání pravidla 24 s. Je ovšem třeba počítat s tím, že v jednotlivých zkoumaných zemích (ČR, Španělsko, Slovinsko, Itálie, Švédsko, Litva) se minibasketbal hraje do různého věku.

Tabulka 1. Porovnání minibasketbalu Čapková (2015)

Mini-basketbal	Česká republika	Španělsko	Slovinsko	Litva	Švédsko	Itálie
Věkové kategorie	do U13	do U12	do U10	do U13	U11, U12	do U12
Počet hráčů	5 na 5	3 na 3, 10 hráčů	5 na 5	3 na 3	4 na 4	3 na 3
Hrací plocha	celé hřiště	polovina	28x15	polovina	polovina	polovina
Snížená velikost koše	260 cm	do U11	260 cm	Ano	260 cm	260 cm
Velikost míče	U 13 - 5	U10 - 3; U11, 12 - 5	U 10 - 5	U 13 - 5	U 13 - 5	U12-5
Hrací doba v minutách	4 x 8	dle regionu (4 x 10; 6 x 7)	4 x 8	10 nebo dosažení 15 ti bodu	6 x 5	dle regionu
Systém soutěží	regionální + celorepubliková státní soutěž	regiony	regiony	regiony	regiony	regiony
Rozhodčí	kvalifikování	nekvalifikování	kvalifikování	kvalifikování	kvalifikování	kvalifikování
24s	24/14	ne, ale "passivity"	ne	ne	ne	ne

Jako klíčovým zkoumaným jevem pro mou práci bylo srovnání faktu, zda je v zahraničí používána forma minibasketbalu 5 na 5 nebo 3 na 3. Zjistila jsem, že Česká republika zůstává jednou z mála evropských zemí (spolu například se Slovinskem), kde se minibasketbal provozuje 5 na 5. V dalších zemích se hraje 3 na 3 (Španělsko, Litva, Itálie) nebo 4 na 4 ve Švédsku.

Dalším zkoumaným jevem byla velikost hrací plochy. Ukázalo se, že na rozdíl od ostatních zemí je ČR jedinou zemí, kde se minibasketbal hraje na celém hřišti. Jinde je hrací plochou polovina hřiště či zmenšené hřiště o rozměrech 28 na 15 metrů.

Jevem, jenž je ve zkoumaných zemích proměnlivý je hrací doba. Ve všech případech je rozdělena na čtyři hrací období a hrací doba je zkrácena. Konkrétní hrací doba se však liší.

Společným znakem všech minibasketbalových soutěží je velikost míče. Všechny země využívají velikost míče 5, Španělsko však pro děti do deseti let velikost míče 3. Jak uvádí Piñar (2009), již v minulých desetiletích proběhlo několik výzkumů, z nichž výslovně zmiňuje výzkum Isaaca a Karpman z roku 1981 a výzkum Haywooda z roku 1978, které dokázaly, že použití míče menší velikosti příznivě ovlivňuje úspěšnost týmu ve skórování. Stejný výsledek se prokázal i výzkumem Chase, Ewinga, Lirgga, and Georgea z roku 1994. Tento se ale týkal výšky koše. Všechny zkoumané země používají koš o snížené výšce.

ČR je jedinou ze zkoumaných zemí, která používá v minibasketbalu pravidlo 24 s. a také jedinou, která kromě regionálních soutěží provozuje i celorepublikovou. Španělsko je zase výjimkou v tom ohledu, že jako jediné používá nekvalifikované rozhodčí pro posuzování zápasů.

2.4.2 *Streetball*

„Streetball je označení, které pro konkrétní sportovní činnost vynalezla a nechala rovněž zaregistrovat pod svoji značkou firma ADIDAS“ (Velenský, 1999, 8). Tento sport lze nazývat mnoha jinými synonymy jako např. „3 on 3 basketbal“, „3 on 3 game“ či 3 on 3 on the street. Každopádně za těmito názvy se vždy bude skrývat označení sportu, jež je obdobou basketbalu a hraje se na jeden koš. (Velenský, 1999).

Streetball se vyvinul podle Velenského z basketbalu v USA ze dvou důvodů. Prvním z důvodů je patrný již z názvu tohoto sportu, který v překladu do češtiny znamená pouliční basketbal. V USA se mnoho aktivit, ať už sportovních nebo jiných, odehrává venku, tedy na ulici. Stejně tak je tomu i s basketbalem, jehož se na venkovních hřištích mohou lidé účastnit dobrovolně. S tím souvisí i fakt, že rozvojem basketbalu u dětí se v USA nikdo nezabývá. Děti se s oficiálními soutěžemi v basketbale dostávají do styku až na středních školách. Pokud tedy

chtějí v tomto sportu vynikat, musí začít hrát basketbal na ulici. O pravdivosti tohoto tvrzení svědčí i fakt, že většina špičkových hráčů NBA (National Basketball Association) se učila basketbalu na ulici už od dětství (Velenský, 1999).

Druhým důvodem je bezesporu komercializace tohoto sportu. S nárůstem dnešního obchodování souvisí i obchod ve sportu, tedy i ve streetballu. Vzhledem k oblíbenosti basketbalu a streetballu v USA vznikají stále další a další turnaje v tomto sportu, s nimiž mají mnoho společného i nadnárodní sportovní korporace jako NIKE, ADIDAS, REEBOK (Velenský, 1999).

Jak jsem již zmínila výše, streetball vznikl na principech basketbalu, z nichž z velké části také dodnes vychází. Pravidla streetballu nejsou stálá, jelikož většinou se hraje bez rozhodčích a na pravidlech se hráči domlouvají sami v průběhu utkání. Výjimkou jsou pouze „větší soutěže“ (Velenský, 2011).

Streetball se provozuje především na venkovních hřištích, i když není vyloučena i hra v hale. Družstva jsou tříčlenná, přičemž hrají proti sobě na jeden koš. S tím souvisí i velikost hrací plochy, která je rozdílná od basketbalu. Hraje se na polovinu klasického basketbalového hřiště nebo i hřiště menší. Proto ve streetballu neexistuje rozdělení hřiště na přední (útočnou) a zadní (obrannou) polovinu. Družstvo útočí, získá-li míč, družstvo brání, ztratí-li míč. Okamžik, kdy po zisku míče může družstvo ohrozit koš, bývá stanoven různě (Velenský, 1999).

2.5 Minifotbal

Hora (2005) uvádí, že mezi přednosti minifotbalu řadíme to, že hráči se dostanou více k míči, vícekrát vystřelí na bránu, brankář je více zapojen do hry to vede ke zvýšení komunikace mezi hráči. Zrušení ofsajdu způsobuje, že hráči nemají obavu z přerušení hry. V minifotbalu jsou branky o rozměru 5 krát 2 metrů. Herní situace při minifotbalu jsou velice podobné situacím ve fotbalu (Hora et al, 2005).

Družstvo je složeno maximálně z 16 hráčů, v poli je sedm hráčů a brankář. Střídání na hřišti probíhá libovolně a to tím způsobem, že hřiště opouští střídající hráč a poté může na plochu vstoupit nový hráč. Při porušení pravidel nařídí rozhodčí nepřímý volný kop a to druhého družstva (Hora et al, 2005).

Co se týče dětské kopané, tam jde především o hru a zábavu nikoli o tvrdou práci. Nejdůležitějším výsledkem je šťastné a spokojené dítě, které si hraje se svými přáteli a tím se rozvíjí i další vývoj dítěte. Důležité je, aby se dítě naučilo prohrávat, neboť když bude umět prohrávat, bude umět také vítězit (Hora et al., 2005).

2.6 Miniházená

Jde o hru s upravenými pravidly pro děti od 8 let. Hřiště má rozměry 16 krát 20 metrů, pro děti je díky tomu hra atraktivnější a rychlejší. Hra trvá 5 krát deset minut a má povinnou přestávku a to pět minut. Hraje se s gumovým míčem na branky také o menších rozměrech. Děti jsou nuceny více spolu spolupracovat a to v útoku i v obraně. Pravidla ve hře jsou zjednodušená a některé přestupky se netrestají. Družstvo se může skládat z deseti hráčů. V poli jsou čtyři hráči a jeden brankář, který se může zapojovat do hry. V házené jsou povoleny 3 kroky, kdežto v miniházené se toleruje nějaký krok navíc. Jde především o to, aby si děti co nejvíce zahrály a hra je bavila (Šafaříková & Táborský, 1986).

2.7 Minivolejbal

Tato hra je určena především pro děti a učitelům to umožňuje zařazení do výuky TV. Pravidla jsou zjednodušená a my můžeme zařadit volejbalové turnaje na první stupeň základních škol. Minivolejbal mohou hrát chlapci, dívky i smíšená družstva. Hřiště je vyznačeno čarou nebo lepicí páskou. Minivolejbal v barvách" hrají všichni hráči v metodických tričkách barevného minivolejbalu. Pro oficiální republikové turnaje je důležité mít soupisku a registrované hráče a hráčky případně je na místě registrovat Cílem ČVS je mít všechny hráče a hráčky registrované. Minivolejbal má 5 barevných forem hry, kdy každá forma hry je určena pro jinou věkovou kategorii hráčů (Lejsek, n. d.).

3 CÍLE PRÁCE

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem práce je posouzení vlivu úrovně individuálního herního výkonu hráčů basketbalu na míru participace na týmovém herním výkonu během minibasketbalových utkání tři proti třem a pět proti pěti.

3.2 Dílčí cíle

Práce má i několik dílčích cílů. Věnuje se hlavním rozdílům mezi basketbalem 5 na 5 a basketbalem 3 na 3.

- Expertní posouzení individuálního herního výkonu hráčů během utkání minibasketbalu podle platných pravidel (pět proti pěti)
- Sběr dat pozorováním při utkání minibasketbalu podle platných pravidel (pět proti pěti)
- Sběr dat pozorováním při utkání minibasketbalu tři proti třem
- Porovnání a vyhodnocení získaných dat

4 METODIKA

4.1 Výzkumný soubor

V rámci bakalářské práce byla vybrána testovaná skupina hráčů SK UP BCM Olomouc, která hraje krajský přebor. Výzkumného souboru se zúčastnilo 10 hráčů ve věku od 12 – 13 let. Rodiče, každého hráče byli informováni s měřením a podepsali informovaný souhlas. Všichni hráči byli seznámeni s cílem měření, kterého se účastnili dobrovolně (viz. Příloha 2).

4.2 Výzkumné metody

Metoda pozorování

Pozorování představuje metodu zkoumání tělovýchovného procesu. Za vědeckou metodu můžeme pozorování řadit až tehdy, kdy cíl vnímání se koncentruje na vybrané jevy a má metodickou postupnost (Hendl, 2005).

Podle Hendla (2005) je metoda pozorování postup, kterými jsou sledovány jevy, které jsou přístupné smyslovému vnímání.

Data k této bakalářské práci byla získána diagnostickou technikou evidovaného neadresného pozorování, s cílem získat o testovaném objektu diagnostický, objektivní údaj.

Podstatou evidovaného pozorování je průběžná registrace výskytu vybraných jevů sledované činnosti hráčů. Základem se tedy stává nepřímé pozorování, v našem případě zprostředkované z videozáznamu (Dobry, 1988).

Jedná se o pozorování s těmito vlastnostmi (Hůlka, 2011): kvantitativní, zprostředkované, evidované, prosté a neadresné.

Důležité je si přesně určit co a jak budeme sledovat a zaznamenávat. Pozorujeme na základě našeho smyslového vnímání nebo zprostředkovaně filmem či videozáznamem (Sýkora & Kostková, 1985).

Pozorování musí splňovat určité požadavky a to: stanovit si cíl pozorování, dílčí cíle tak, aby směřovaly ke stanovenému cíli. Časové vymezení o herní situaci nebo úseky v utkání. Výsledkem pozorování jsou pak fakta, názory a podklady pro hodnocení (Dobry, 1972).

V mojí bakalářské práci jsem pozorovala tyto jevy u chlapců ve věku 13 let v utkání pět na pět a tři na tři:

- přihrávání
- střelba z pohybu
- střelbu z místa
- doskakování míče

- uvolnění bez míče
- uvolnění s míčem
- ztrátu míče.

Herní výkon lze posuzovat mnoha metodami a posuzujícími mohou být různé osoby. Expertní posouzení herního výkonu je metoda založená na subjektivním hodnocení činnosti hráče expertem. Expertem se rozumí nezávislý odborník v hodnocené hře. Kterým může být trenér, rozhodčí.

4.3 Postup při získávání dat

Nejdříve byly zapůjčeny 2 kamery Canon HF10 od vedoucího práce a poté umístěny do tělocvičny UP Hynaisova ulice, kde se odehrávaly tréninky zkoumaných objektů. Teprve po skončení činnosti se záznamy zpracovávaly. Nejčastěji jsem zjišťovala četnost výskytu daného jevu, poměr mezi nimi a na základě výsledků jsem dospěla k diagnóze. 32 Děti byly pozorovány v pěti utkáních 3 na 3 a 5 na 5. Doba každého utkání činila 8 minut. Sběrání dat trvalo 2 dny, kdy jsem se účastnila jejich tréninkových jednotek v tělocvičně na Fakultě tělesné kultury, ulice Hynaisova 9, Olomouc. Pro pořízení videozáznamu utkání bylo zajištěno hřiště pro utkání minibasketbalu se standardními rozměry 28x15 m. U utkání 3 na 3 se hrálo na polovině basketbalového hřiště, rozměry činily 14x15 m. Záznamy byly pořízeny dvěma videokamerami značky Canon HF10, jsem umístila na balkony nad hrací plochu, z nichž každá snímala danou polovinu hřiště.

Významnou součástí podílející se na výkonu družstva a jeho celkovém výsledku jsou individuální dovednosti jednotlivých hráčů, které jsme postihli zejména pomocí vybraných číselných charakteristik (Dobry, 1988). Mezi hlavní sledované a měřené prvky bakalářské práce patří: · přihrávání, · střelba z místa a z pohybu (dvojtakt), doskakování, uvolnění hráče s míčem z místa i z pohybu, uvolnění hráče bez míče, ztráty míče. Všechny tyto technické prvky byly změřeny, srovnány a následně určeny výsledné hodnoty individuálních dovedností hráče v utkání hráčů 3 na 3 a 5 na 5.

5 VÝSLEDKY

Ze získaných dat analýzou videozáznamů her SK UP BCM Olomouc jsme zjišťovali vliv úrovně herní činností jednotlivců na herní výkon družstva při hře 5 proti 5 a 3 proti 3. Tento proces proběhl následujícím způsobem: Já a Matěj Strnda, odborník na danou problematiku, jsme expertně posuzovali, které hráče je možno označit za nejlepší, průměrné a nejhorší. Sčítali jsme celkový výskyt každé herní činnosti (přihrávek, střelby z místa, střelby z pohybu, uvolnění s míčem, uvolnění bez míče, doskakování a ztráty) u jednotlivých hráčů a jejich součet jsme uvedli v posledním sloupci tabulek s daty získanými z utkání jako sumu (Příloha 4 a 5). Suma tedy vyjadřuje celkovou participaci jednotlivce na herním výkonu týmu. Za prvé vyjadřuje míru kontaktu hráče s míčem ať už prostřednictvím přihrávky, doskoku, střelby, uvolnění s míčem či v negativním slova smyslu ztráty. Za další vyjadřuje také aktivitu hráče bez míče, a to v podobě jeho uvolňování.

Nejprve jsme se zaměřili na data získaná ze hry 5 na 5, která jsou popsána v Příloze 4. Z expertního posouzení dat vyplynuli dva nejlepší hráči, jsou označeni hráč č. 1 a hráč č. 2. Tito hráči převyšovali ostatní ve všech herních činnostech, vyjma ztrát, to je však pochopitelné. Samozřejmě platí, že čím vyšší počet ztrát, tím "slabší" výkon hráče. Konkrétní herní činnosti, v níž tyto hráči opravdu excelovali, bylo uvolnění s míčem, bez míče a střelba z místa. První ze jmenovaných můžeme vysvětlit tím, že pro uvolnění s míčem je třeba značné dovednosti především v driblingu. Další nadprůměrnost těchto hráčů, tedy střelbu z místa, lze vysvětlit tím, že při vyšším počtu hráčů je hrací plocha více zaplněna je obtížnější nalézt volnou pozici. Celkově tedy můžeme říci, že první a druhý hráč se nejvíce podíleli na hře družstva.

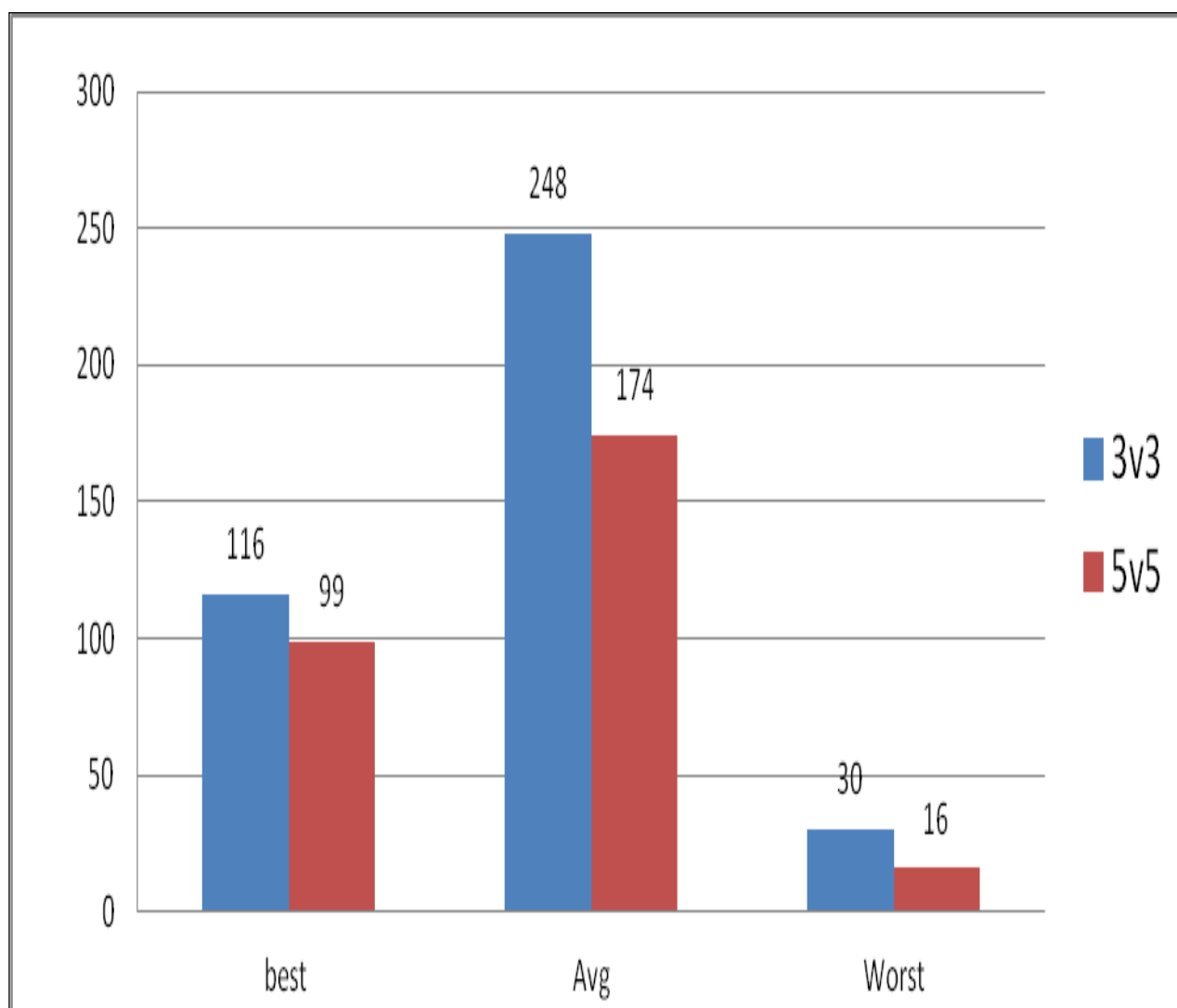
Třetího až osmého hráče jsme označili jako průměrné hráče. Jejich participace na týmovém herním výkonu není dostatečně vysoká na to, aby byli mezi nejlepšími. Hráči č. 1 a č. 2 provedli celkem 52 a 47 herních činností během utkání. Následující hráč, tedy hráč č. 3 už jich provedl pouze 33. Na druhou stranu tyto hráči nebyli tak špatní, aby byli zařazeni mezi nejhoršími. Devátý a desátý hráč patří mezi nejhorší hráči, protože součet jimi uskutečněných herních činností činí 8 a 9. U průměrných hráčů postupně klesala tendence přihrávat, jak vidíme dle Přílohy 5. Na rozdíl od nejlepších hráčů byli značně pozadu ve střelbě z místa a v uvolňování s míčem. Na druhou stranu se objevil zvýšený výskyt ztrát oproti nejlepším dvěma. Nejhorší dva hráči se sice podíleli několikrát na přihrávání míče, avšak na nulových hodnotách (nebo téměř nulových) skončili ve statistice uvolnění bez míče, střelby z místa i z pohybu. Z výše uvedeného lze usuzovat, že nejhorší hráči jsou klasickými „postávači“, kteří se nesnaží získat lepší pozici,

nevystřelí a pokud dostanou míč, přihrají jej dál. Avšak i počet přihrávek se u nejhorších hráčů bohužel rovná počtu ztrát.

Poté jsme analyzovali data získaná při hře 3 na 3, uvedena v příloze 5, kde se zapojili stejní hráči. Nejprve si všimněme, že u všech hráčů se zvětšila celková suma. Každý z nich se dostal do kontaktu s míčem ve větší míře. Nejlepší hráči opět vedou ve všech herních činnostech vyjma ztrát, jejichž počet se u všech hráčů v průměru rovnal a celkově klesl oproti hře 5 na 5. Dochází totiž k eliminaci obtížných herních situací, jež vedou ke ztrátám. Opět se potvrdila pozvolně klesající tendence mezi hráči u doskakování a přihrávání míče. Průměrní hráči se značně přiblížili nejlepším v kategorii střel z místa a uvolnění s míčem. Tuto skutečnost lze připisovat menšímu počtu hráčů na hrací ploše, tedy většímu prostoru pro každého hráče. Při popisu hry nejhorších dvou hráčů, je pozitivní, že počet uvolnění bez míče se zvýšil z 0 (při hře 5 na 5) na 5. Menší počet hráčů jim tedy napomohl k tomu, aby se více participovali na hře. Na téměř nulových hodnotách opět zůstala střelba z místa i pohybu. To jen dokazuje, že střelba jako herní činnost je opravdu ta nejobtížněji získatelná dovednost. Poměr přihrávek ke ztrátám je pro nejhorší dva hráče opět o něco příznivější, klesl na polovinu.

K celkovému dokreslení vztahu mezi hrou 5 na 5 a 3 proti 3 jsme porovnali ještě sumu jednotlivých herních činností v obou zápasech. Z posledních řádků Příloh 4 a 5 lze vyčíst celkovou tendenci zvyšování výskytu jednotlivých herních činností se snižujícím se počtem hráčů. Toto však neplatí u ztrát. Jak jsem uváděla výše, je to pravděpodobně důsledkem volnější hrací plochy a tím menším výskytem obtížných herních situací. Druhou herní činností, u níž neplatí předchozí výrok, je doskakování. Ve hře 3 na 3 je menší výskyt doskočených míčů, nežli při hře 5 na 5. Mým možným vysvětlením této skutečnosti je větší úspěšnost střelby při hře 3 na 3, tudíž, menší potřeba doskakovat míče. K potvrzení této myšlenky však nemám z mého výzkumu dostatek informací.

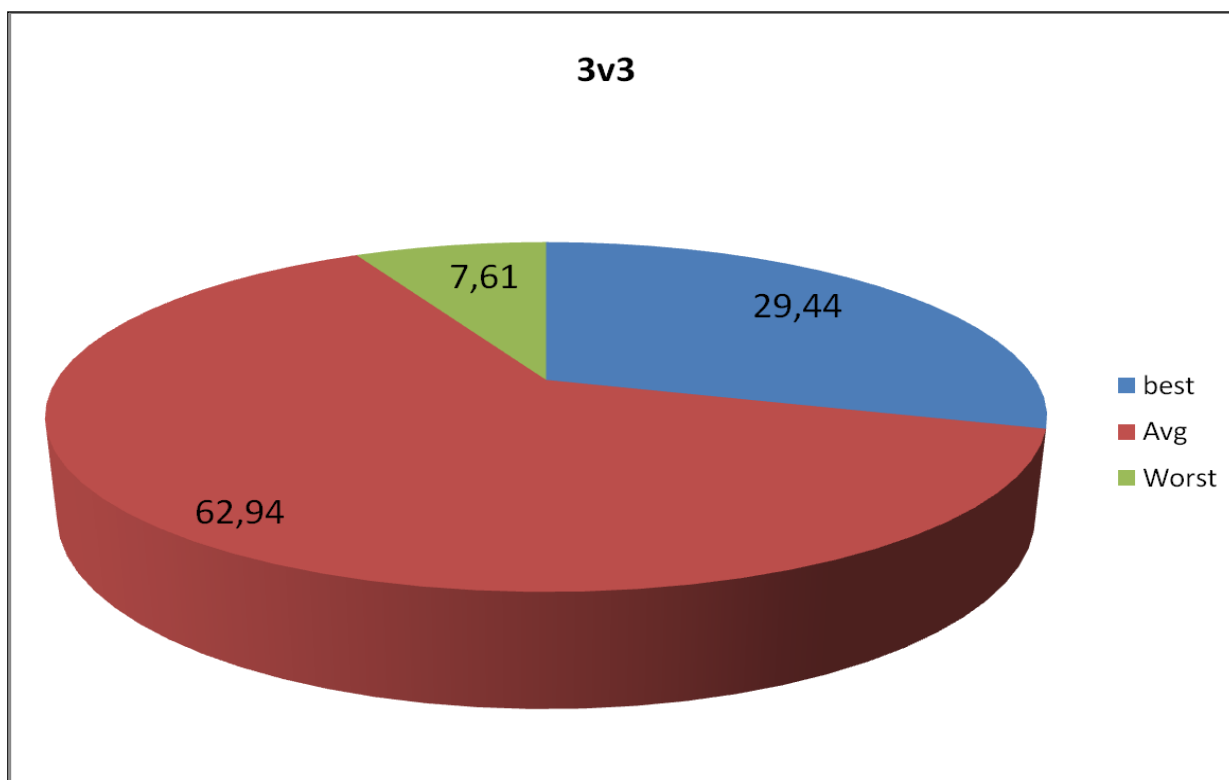
Z následných obrázků je zřetelné, že při snížení počtu hráčů na hrací ploše, klesá potřeba nejlepších hráčů participovat na herním výkonu družstva. Obrázek 1 popisuje podíl hráčů na herním výkonu družstva v závislosti na celkovém počtu provedených herních činností. Nejlepší hráči odehráli celkem při menším počtu hráčů (3 na 3) o 17 herních činností více než při hře 5 na 5. Naproti tomu vzrůstá celkové zapojení do hry průměrných a nejhorších hráčů. Průměrní hráči odehráli při hře 5 na 5 celkem 174 herních činností a při hře 3 na 3 248. U nejhorších hráčů je míra zapojení se do herního výkonu družstva nejmarkantnější. Z 16 odehraných herních činností během hry 5 na 5 se zlepšili na celých 30. Počet provedených herních činností se u nejhorších hráčů zvýšil na necelý dvojnásobek a u průměrných hráčů je nárůst také značný.

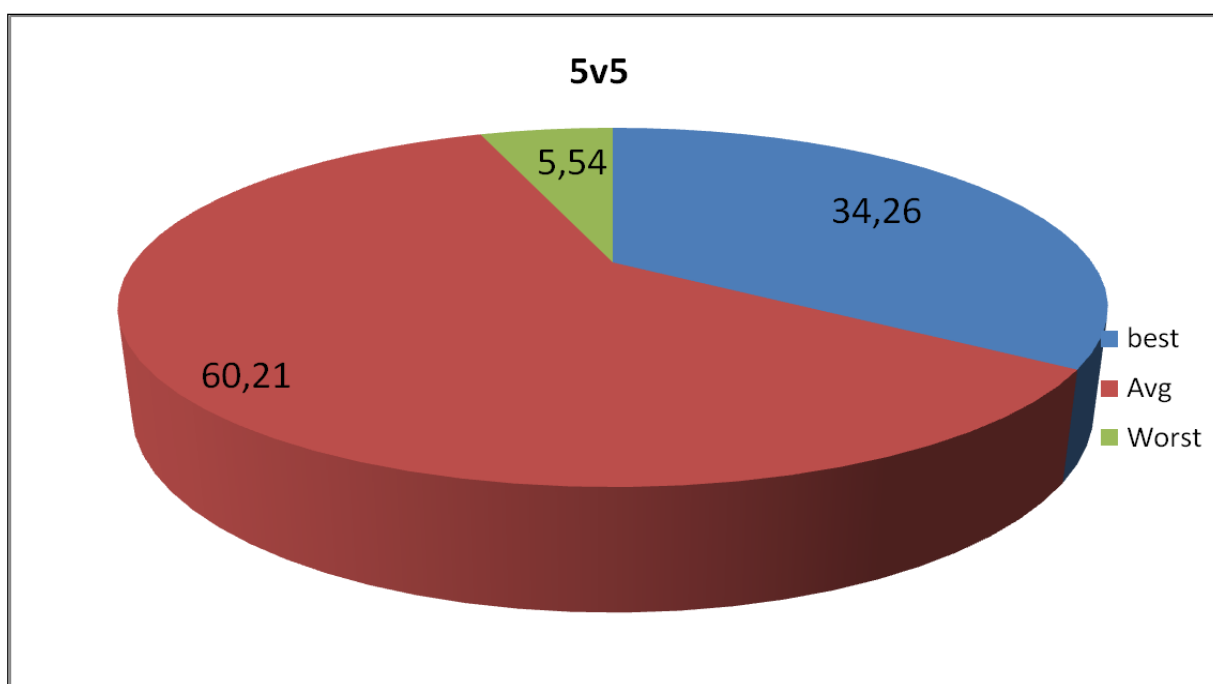
Obrázek 1. Vyjádření podílu hráčů na herním výkonu družstva v závislosti na celkovém počtu provedených herních činností

Obrázky 2 a 3 vyjadřují podíl hráčů na herním výkonu družstva během utkání 5 proti 5 a 3 proti 3 v procentech. Potvrzují závěr, jež jsem již výše zmínila, a to že vliv úrovně individuálního herního výkonu hráčů na míru participace na týmovém herním výkonu klesá u nejlepších hráčů během utkání s vyšším počtem hráčů, zatímco u průměrných a nejhorších hráčů je tomu naopak.

Podíl na celkové hře družstva nejlepších hráčů činí při hře 5 na 5 34% (uváděná čísla jsou zprůměrována) a při redukcí počtu hráčů na 3 v týmu klesl na 29%. U průměrných a nejhorších hráčů je vývoj podílu na hře opačný. Při nižším počtu hráčů se zvýšil z 60% na 63% (průměrní) a z 6 % na 8%.

Obrázek 2. Vyjádření podílu hráčů na herním výkonu družstva v procentech při hře 3 na 3

Obrázek 3. Vyjádření podílu na herním výkonu v procentech při hře 3 na 3

6 DISKUSE

Minibasketbal je sportovní hra, která vychází ze streetballu. Cílem minibasketbalu je co nejvíce zjednodušit hru pro děti, jež se chtějí především bavit a hru si užívat, jak konstatují Dobrý a Velenský a Tomajko (2011). Děti se musí postupně naučit přihrávat, driblovat, uvolnit se pro míč a střílet na koš. Jak plyne mimo jiné i z dat získaných mým výzkumem, jež jsem výše analyzovala, tyto základní herní činnosti daleko si mladí hráči více osvojí při hře tři na tři. Neboť by se měli všichni hráči zapojit jak do útoku, tak do obrany.

Menším počtem hráčů se při zápasech vytváří vyrovnanější týmy. Hráči mají větší příležitost se zapojit do hry, a tím se zvýší jejich zájem pro hru. Začnou vymýšlet různé kombinace herních dovedností, a to je to, co od nich trenér vyžaduje. Snáze se orientují v herních situacích, jež je jednodušší řešit. Dochází k lepšímu osvojování herních dovedností, protože hra je pomalejší a hráči se soustředí více na přihrávky, střelbu, dribling a obranu. Prostor pod košem více využívají, nemačkají se na sebe a tím se předchází častým pobíháním a zmatkům pod košem. Při hře 5 na 5 se nemusí slabší hráč dostat vůbec k míči, kdežto při sníženém počtu hráčů se dostanou k míči všichni a to po celé utkání (Dobrý, Velenský & Tomajko, 2011).

S výše uvedenými názory Dobrého, Velenského a Tomajka se plně ztotožňuji. Potvrzují data, jež jsem získala mým výzkumem.

Podle Pampaniniho (2006) je důležité, že děti potřebují být aktivní a „hrát“. Trenér by měl zajistit co je pro dítě nejlepší. Tvrdí, že děti vyjadřují svoji individualitu ve hře a to prostřednictvím basketbalu. Umožňuje jim to způsob komunikace a vzdělávání. Při hře se každý hráč setkává s řadou problémů a musí se umět rozhodnout, jak bude reagovat. Hledat určité možnosti a odpovědi. Proto by měl trenér pomocí hry vytvořit příležitost k rozvoji a učení svých svěřenců.

Podle Dobrého a Velenského a Tomajka (2011) zvyšuje touto modifikací basketbalu přitažlivost a zábavnost hry.

Bohužel v České republice minibasketbal není prozatím organizovaný na vrcholové úrovni. Forma minibasketbalových utkání pod ČBF neexistuje. Tudiž veškeré zápasy a turnaje jsou dělány z vlastní iniciativy basketbalových klubů. Pro zjednodušení pravidel, přikládám (viz Příloha 1), která by měla zjednodušit pochopení pravidel minibasketbalu a to na webových stránkách ČBF.

Pravidla minibasketbalu v České republice jsou již modifikována s ohledem na věk hráčů takto:

- Výška koše v kategorii U13 - 3,05 m, a kategoriích U9 a U11-2,60 m,
- Velikost míče- č. 5, ale pro kategorie U9 je velikost č. 3,

- Hrací doba- 4 krát 8 minut čistého času,
- Hrací plocha- hraje se pouze na polovinu basketbalového hřiště 15 m na šířku a 11 m na délku,
- Střídání- Každý hráč v kategoriích mini žactva může nastoupit pouze ve dvou čtvrtinách utkání (CBF ,2014).

Česká pravidla ovšem nepřihlížejí k důležitosti počtu hráčů na hřišti, což je škoda s ohledem na data získaná mým výzkumem.

Výzkum zaměřený podobně jako můj v této práci provedla i Piñar (2009). Snažila se zjistit vliv počtu hráčů na celkový herní výkon družstva. Domnívá se, že při hře v pěti hráčích se míč často stává jakýmsi „monopolem“ jednoho či maximálně dvou nejlepších hráčů. S touto její myšlenkou mohu jen souhlasit s ohledem na můj výzkum. Tuto skutečnost si Piñar vysvětluje, tím že v tom to věku se můžeme setkat s takzvaným egocentrismem, kdy děti potřebují uspokojit svoje potřeby, seberealizovat se v co největší míře. Držení míče po delší dobu nejlepšími hráči omezuje možnost ostatních spoluhráčům získat kontakt s míčem. Pro co největší rozvoj herních dovedností doporučuje redukovat počet hráčů na hřišti.

7 ZÁVĚR

Pozorovala jsem skupinu hráčů SK UP BCM Olomouc při hře minibasketbalu 5 na 5 a 3 proti 3. Výzkumným souborem bylo 10 hráčů ve věku od 12 – 13 let. Analýzou dat získaných tímto pozorováním jsem se snažila zjistit, jaký má herní výkon jednotlivce vliv na míru participace na herním výkonu družstva při různém počtu hráčů na hrací ploše. Vycházela jsem z celkového počtu kontaktů s míčem ve formě herních činností jako přihrávání, střelba z místa a z pohybu (dvojtakt), doskakování, uvolnění hráče s míčem z místa i z pohybu, uvolnění hráče bez míče, ztráty míče.

Prvním zjištěním odvozeným ze získaných dat je že, míra kontaktu s míčem v podobě uskutečnění výše zmíněných herních činností je větší při hře 3 proti 3. I u každého hráče individuálně vzrostl počet celkově provedených herních činností. To je zapříčiněno již samotným faktem, že na hrací ploše je v daný moment přítomen menší počet hráčů, ti mají tedy větší příležitost účastnit se hry a to formou lepšího herního výkonu sebe sama. Herní situace při menším počtu hráčů jsou jednodušší se snadnějšími řešeními, proto pro děti ve věku 12- 13 let vhodnější vzhledem k jejich rozumové vyspělosti.

Druhým podstatným zjištěním je že, míra participace jednotlivých hráčů na celkovém vývoji utkání je různá. U nejlepších hráčů sice vzroste při redukci počtu hráčů na hřišti celkový počet jimi provedených herních činností, avšak na celkové participace na hře týmu mají menší podíl. Na druhou stranu průměrní a nejhorší hráči se v méně početném týmu zapojí do hry více nežli při vyšším počtu hráčů. Některé herní činnosti (konkrétně uvolnění bez míče), jež při hře o pěti hráčích neprovedli vůbec, provedli nejhorší hráči v mnohem větší míře.

Celkově lze tedy konstatovat, že redukce hráčů v hracím poli při minibasketbalu z pěti na tři je vhodná metoda, jak docílit intenzivnějšího procvičování jednotlivých herních činností, míru participace jednotlivce na hře celého týmu, aktivitu jednotlivce a troufám si tvrdit, že jistě podporuje i zábavnost hry pro děti, jež je pro ně velmi důležitá.

8 SOUHRN

V teoretické části práce jsem se nejprve pokusila pojednat o basketbalu jako o předchůdci a herní předloze minibasketbalu. Poté jsem přiblížila jednotlivé herní modifikace basketbalu, a to minibasketbal a streetball. Právě streetball je z hlediska cíle práce klíčový, jelikož jde o formu basketbalu hranou tři proti třem. Minibasketbal, jak je hrán v mnoha evropských zemích vychází právě ze streetballu jehož principy a pravidla kombinuje. Dále popisuji jednotlivé herní činnosti jednotlivce.

Jelikož minibasketbal je hrou pro děti, přiblížila jsem v teoretické části toto vývojové období jednotlivce, jeho specifika mající vliv na provozování sportu. Minibasketbal je hra modifikovaná právě kvůli rozdílnosti dětí od dospělých. Proto v bakalářské práci zmiňuji i další sportovní hry upravené právě kvůli tomu, že je hrají děti.

V praktické části práce jsem analyzovala jednotlivé zápasy hrané skupinou hráčů ve věku 12- 13 let, SK UP BCM Olomouc. Zkoumala jsem, jaký vliv na herní výkon družstva má herní výkon jednotlivce při hře 3 na 3 a 5 proti 5. Z výsledků mého pozorování vyplynulo, že míra participace jednotlivců na herním výkonu družstva je různá. U nejlepších hráčů klesá s nižším počtem hráčů na hrací ploše, kdežto u průměrných a horších hráčů míra této participace roste. Lze tedy konstatovat, že pro děti je přínosnější hrát minibasketbal v nižším počtu hráčů, jelikož se průměrní a horší hráči více podílejí na hře družstva. Tato tendence je koneckonců patrná i z praxe některých evropských zemí jako Španělska, Litvy, Slovinska, Itálie či Švédska.

9 SUMMARY

In the theoretical part, I first tried to discuss the basketball as the predecessor of minibasketball. Then I provide reader modifications of basketball such as minibasketball and streetball. Minibasketball is a form of basketball play 3 on 3 and it is based on streetball in terms of key objectives of the work, since it is a form of basketball played three against three. Minibasketball played in many European countries is based on principles and rules of streetball and basketball. Furthermore I describe individual playing skills.

Since minibasketball is a game for kids, I described this period of life, its specifics affecting the participation in sport. Minibasketball game is modified because of the diversity of children from adults. Therefore, I mention the other sports games adapted precisely because it is played by children play, in this thesis.

In the practical part I analyzed the matches played by a group of players in age of 12 to 13, members of minibasketball team SK UP Olomouc BCM. I examined how individual playing performance influences size of participation on team playing performance during basketball game played five on five and three on three. The results of my observations showed that the influence on team performance of the best players is lower during game played 3 on 3. On the other hand level of participation on team performance of average and the worst players is growing during game played 3 on 3. For better development of players is more beneficial minibasketball played in a lower number of players, because average and the worst players are more participated into the game. This tendency is evident after all, in some European countries such as Spain, Lithuania, Slovenia, Italy or Sweden minibasketball is already played three on three.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- Argaj, G., & Reháček, M. (2007). *Teoria a didaktika basketbalu*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- Bartoňová, M. (2005). *Kapitoly ze specifických poruch učení I: Vymezení současné problematiky*. Brno: Masarykova univerzita.
- Dobrá, L. (1963). *Útok v košíkové*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.
- Dobrá, L. (1972). *Didaktika sportovních her*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Dobrá, L. (1986). *Malá škola basketbalu*. Praha: Olympia.
- Dobrá, L. (1988). *Didaktika sportovních her*. Praha: SPN.
- Dobrá, L., & Semiginovský, B. (1988). *Sportovní hry: Výkon a trénink*. Praha: Olympia.
- Dobrá, L., & Velenský, E. (1971). *Košíková*. Praha: Karlova univerzita
- Dobrá, L., Velenský, M., & Tomajko, D. (2011). Basketbal dětí 3 na 3 na jeden koš. *Tělesná výchova a sport mládeže*, 77(3), 43-48.
- Dovalil, J., Choutka, M., Svoboda, B., Hošek, V., Perič, T., Potměšil, J., et al. (2009). *Výkon a trénink ve sportu*. Praha: Olympia.
- Gandolfi, G. (2009). *NBA coaches playbook: techniques, tactics, and teaching points*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Hatchell, S. (2006). *The complete guide to coaching girl's basketball: building a great team the Carolina way*. Camden: The McGraw-Hill Companies.
- Helus, Z. (2004). *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Praha: Portál.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hora, J., Nitsche, J., Kureš, J., Vítovský, F., Jachimstál, B., & Skočovský, M. (2005). *Pravidla fotbalu futsalu a minifotbalu*. Praha: Olympia.
- Hůlka, K. (2011). *Empirické údaje o výkonu basketbalisty v utkání jako základ plánování tréninkového procesu*. Olomouc. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci Fakulta tělesné kultury.
- Hůlka, K., & Bělka, J. (2013). *Diagnostika herního výkonu v basketbale a házené*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Hůlka, K., & Válek, Š. (2013). *Management náborů a sportovní příprava dětí v minibasketbale*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Janík, Z., Pětivlas, T., & Drásalová, L. (2003). *Basketbal nácvik herních činností jednotlivce*. Brno: Masarykova univerzita.

- Janík, Z., Pětivlas, T., & Funková, V. (2005). *Basketbal nácvik činností jednotlivce v basketbalu v herních cvičeních*. Brno: Masarykova univerzita.
- Krause, J. (1991). *Basketball skills and drills*. Champaign: Leisure Press.
- Kuric, J. (1964). *Vývojová psychologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Lejsek, J. (2013). Obecná pravidla 2014-2015. Retrieved from World Wide Web 20th March 2015 from http://www.minivolejbal.cz/administrace/prilohy/dokument/pravidla_obecna_minivolejbal.pdf
- Mrázek, S., & Dobrý, L. (1955). *Košíková*: Praha: Základní závod v Praze.
- Nykodým, J. (2006). *Teorie a didaktika sportovních her*. Brno: Masarykova Univerzita.
- Oliver, J. (2004). *Basketball fundamentals*. Champaign, IL: Human Kinetics
- Pampanini, C. (2006). *Let's play minibasketball - Teaching or Coaching*, 13(3), 4–5. Retrieved 18. 11. 2014 from the World Wide Web:
<http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=d6ec9146-9093-4c2d-aeae-5f895c4bbcaf%40sessionmgr4001&vid=3&hid=4102>.
- Petera, P., & Kolář, P. (1998). *NBA. Historie a současnost*. Praha: Jan Vašut.
- Piñar, I. M., Cárdenas, D., Alarcón, F., Escobar, R., & Torre, E. (2009). La participación del jugador de minibasket en situaciones reducidas de juego en competición. *Cuadernos de Psicología del Deporte*, 9, 33.
- Rose, L. (2013). *Winning basketball fundamentals*. United states of America: Human kinetics.
- Šafaříková, J. & Táborský, F. (1986). *Malá škola házené*. Praha: Olympia.
- Showalter, D. (2012). *Coaching youth basketball*. 5th ed. Champaign, Ill.: Human Kinetics.
- Sýkora, F. & Kostková, J. (1985). *Didaktika tělesné výchovy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Velenský, E., Bartošová, S., Karger, J., Konopásek, J., Mrázek, S., Petera, P., et al. (1987). *Basketbal*. Praha: Olympia.
- Velenský, E., et al. (1976). *Košíková*. Praha: Olympia.
- Velenský, M. (1999). *Basketbal*. Praha: Grada publishing.
- Velenský, M. (1999). *Streetball*: Praha: Olympia, a.s., Klimentská1, Praha 1.
- Velenský, M. (2008). *Pojetí basketbalového učiva pro děti a mládež*. Praha: Karolinum.
- Velenský, M., Kaprálek, T. (2011). Význam pravidel basketbalu a jeho modifikace. *In Tělesná výchova a sport mládeže*, 77(4), 11-19.
- Velenský, M., Kaprálek, T. (2012). Děti a basketbal? Nechme je hrát! *Tělesná výchova a sport mládeže*, 78(3), 29-35.
- Zelinková, O. (2011). *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál.

PŘÍLOHA

Příloha 1. Česká pravidla pro minibasketbal platná pro sezónu 2014/2015

Příloha 2. Informovaný souhlas zákonných zástupců

Příloha 3. Formulář pro záznam z pozorování utkání

Příloha 4. Data získaná ze hry 5 na 5

Příloha 5. Data získaná ze hry 3 na 3

Příloha 1. Česká pravidla pro minibasketbal platná pro sezónu 2014/2015

Věkové vymezení

- 1.1. Do kategorie staršího minižactva patří hráči a hráčky, narození 1. 1. 2002 a mladší
- 1.2. Do kategorie mladšího minižactva patří hráči a hráčky, narození 1. 1. 2003 a mladší
- 1.3. Do kategorie nejmladšího minižactva patří hráči a hráčky, narození 1. 1. 2004 a mladší

- Výška košů

V kategorii staršího minižactva je výška obroučky nad zemí 305 cm.

V kategoriích mladšího a nejmladšího minižactva je výška obroučky nad zemí 260 cm.

2.1. Pro závěsné konstrukce u kategorie mladšího a nejmladšího minižactva se přípouštějí desky rozměru 90 x 120 cm.

- Velikost míčů

Ve všech kategoriích minibasketbalu je určena velikost míče č.5. Obvod míče nesmí být menší než 68 a větší než 73 cm a váha nesmí být menší než 450 a větší než 500 g.

- Hrací doba

Ve všech kategoriích minibasketbalu je hrací doba 4 x 8 minut čistého času.

- Střídání

5.1. Ve všech kategoriích minižactva může každý hráč nastoupit pouze ve dvou čtvrtinách utkání. V každé čtvrtině označí zapisovatel zřetelně nastoupení do hry u každého hráče v zápise o utkání. Trenér družstva A dává tuto informaci zapisovateli vždy jako první.

5.2. V případě, že družstvo má k dispozici již jen deset hráčů ke hře a dojde k povinnému střídání nebo ke zranění v první, druhé nebo třetí čtvrtině utkání, je povoleno trenérovi družstva buď střídát podle čl. 5.1. nebo dohrát tuto čtvrtinu s nižším počtem hráčů.

- Osobní obrana

6.1. Ve všech kategoriích minižactva jsou družstva povinna uplatňovat osobní obranu po celou dobu utkání. V případě pochybnosti o dodržování tohoto ustanovení předloží namítající strana důkazy

komisi mládeže, která posoudí dodržování tohoto metodického předpisu a případně vyvodí vůči klubu (trenérovi) závěry. Z porušení tohoto ustanovení nemohou být vyvozeny hrací důsledky.

6.2. Pravidlo obranných 3 vteřin

- platí, pokud je míč v přední části hřiště družstva majícího míč pod kontrolou.
- Obránce nesmí stát ve vymezeném území pod svým košem sám déle než tři vteřiny, pokud nemá na dosah délky jedné paže svého útočníka nebo pokud míč není ve vymezeném území.
- Porušení tohoto pravidla je přestupkem, který se bude trestat střelbou jednoho trestného hodu a následným vyhazováním ze zámezí.
- Střelce trestného hodu určí trenér družstva a musí to být hráč, který byl v době přestupku na hřišti.

V zápise se trestný hod nezaznamenává obloučkem, ale ostrou svorkou na rozdíl od normální evidence trestných hodů.

- Zákaz používání clon

V kategorii nejmladších a mladších mini je zakázáno clonění. Porušení tohoto pravidla se bude posuzovat jako útočný faul a stejně bude i trestáno.

- Další ustanovení

7.1. Počet členů družstva

Každé družstvo může být složeno nejvýše z 15 hráčů. Všichni tito hráči mohou nastoupit k utkání v souladu s pravidlem 5.1.

7.2. Koš ze vzdálenosti větší než 6,75 m

Koš, dosažený ze vzdálenosti větší než 6,75 m má u nejmladších a mladších mini hodnotu 2 bodů. V kategorii starších mini se střelba z třibodové vzdálenosti hodnotí třemi body.

(a) Při osobní chybě proti hráči střílejícímu ze vzdálenosti za čarou 6,75 m jsou soupeři přiznány jen dva trestné hody (nejmladší a mladší mini), tři trestné hody (starší mini).

7.3. Prodloužení

(a) V případě nerozhodného výsledku na konci čtvrté čtvrtiny utkání se zápas prodlužuje tolikrát o 5 minut, než padne rozhodnutí.

(b) Pro sestavu v prodloužení neplatí omezení čl. 5.1.

7.4. Čára trestného hodu

V kategorii nejmladšího a mladšího minižactva je vzdálenost čáry trestného hodu od desky 380 cm.

7.5. Zápis o utkání

V utkáních minibasketbalu se používá “Zápis o utkání v minibasketbalu“, (Čeněk, 2014).

Příloha 2. Informovaný souhlas zákonných zástupců

Vážená paní, vážený pane, jmenuji se Sabina Kocourková a jsem studentkou 3. ročníku prezenčního studia tělesné výchovy a společenských věd na Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci.

Obracím se na Vás s žádostí o poskytnutí souhlasu s vytvořením pořízení videozáznamu Vašeho syna jako figuranta, pro potřebu mé bakalářské práce. Cílem bakalářské práce je analýza individuálního herního výkonu hráčů v utkání minibasketbalu 3 proti 3 a 5 proti 5 věkové kategorie U13. Dokumentace bude pořízena v průběhu měsíce května 2014 v tělocvičně na Hynaisově 9 v Olomouci. Pokud souhlasíte, připojte svůj podpis, kterým vyslovujete souhlas s níže uvedeným prohlášením.

Prohlášení

Prohlašuji, že souhlasím s účastí mého syna na pořízení videozáznamu pro účely bakalářské práce autorky, která mi předem předala veškeré informace. Měl/a jsem možnost dotázat se autorky na potřebné informace a vše si řádně zvážit.

Tento informovaný souhlas je vyhotoven ve dvou stejnopisech, každý s platností originálu, z nichž jeden obdrží zákonný zástupce a druhý autorka práce.

Jméno a příjmení autorky práce:

Podpis:

V dne:

Jméno a příjmení syna:

Datum narození:

Jméno a příjmení zákonného zástupce:

Podpis:

V dne:

Příloha 3. Formulář pro záznam z pozorování utkání

	Přihrávání	Střelba v pohybu	Střelba z místa	Uvolnění s míče	Uvolnění bez míče	Doskočení míče	Ztráta míče
Hráč č. 1							
Hráč č. 2							
Hráč č. 3							
Hráč č. 4							
Hráč č. 5							
Hráč č. 6							
Hráč č. 7							
Hráč č. 8							
Hráč č. 9							
Hráč č.10							

Příloha 4. Data získaná ze hry 5 na 5

	5v5	přihrávání	střelba v pohybu	střelba z místa	Uvolnění s míčem	uvolnění bez míče	doskakování	ztráty	SUMA		SUMA
best	Hráč č. 1	11	6	5	13	9	6	2	52	best	99
best	Hráč č. 2	10	4	6	10	8	7	2	47		
Avg	Hráč č. 3	8	3	2	4	7	4	5	33	Avg	174
Avg	Hráč č. 4	10	4	1	2	5	4	5	31		
Avg	Hráč č. 5	5	5	1	5	4	5	5	30		
Avg	Hráč č. 6	8	6	1	5	5	4	4	33		
Avg	Hráč č. 7	8	2	2	4	6	5	2	29		
Avg	Hráč č. 8	6	1	2	1	3	2	3	18		
worst	Hráč č. 9	3	0	0	1	0	2	2	8		
worst	Hráč č. 10	2	1	0	2	0	1	3	9	Worst	17
SUMA		71	32	20	47	47	40	33	290		

Příloha 5. Data získaná ze hry 3 na 3

	3v3	přihrávání	střelba v pohybu	střelba z místa	Uvolnění s míčem	uvolnění bez míče	doskakování	ztráty	SUMA		SUMA
best	Hráč č. 1	14	5	7	10	14	7	1	58	best	116
best	Hráč č. 2	14	4	8	12	13	5	2	58		
Avg	Hráč č. 3	11	5	5	8	12	3	1	45		
Avg	Hráč č. 4	13	7	6	6	10	4	3	49		
Avg	Hráč č. 5	10	6	1	5	9	4	4	39	Avg	248
Avg	Hráč č. 6	11	9	2	7	10	3	2	44		
Avg	Hráč č. 7	10	6	1	5	11	5	1	39		
Avg	Hráč č. 8	7	3	4	5	8	4	1	32		

